

TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 41/2014 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työeläke- vakuutusyhtiöistä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 21 päivänä lokakuuta 2014 lähettäessään hallituksen esityksen eduskunnalle laiksi työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta (HE 202/2014 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi sosiaali- ja terveysvaliokuntaan samalla määrännyt, että talousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- ylimatemaatikko Mikko Kuusela, sosiaali- ja terveysministeriö
- finanssineuvos Urpo Hautala, valtiovarainministeriö

- johdon neuvonantaja Erkki Rajaniemi, Finanssivalvonta
- rahoitusasiantuntija Tommi Toivola, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- eläke- ja työura-asioiden päällikkö Kaija Kallinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
- sosiaaliasioiden päällikkö Heli Puura, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- lakimies Ilkka Geitlin, Työeläkevakuuttajat TELA ry
- dosentti Hannu Kahra, Oulun yliopisto.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- Kilpailu- ja kuluttajavirasto
- Akava ry.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Työeläkevakuutusyhtiöiden tehtävänä on harjoittaa sosiaaliturvaan kuuluvaa lakisääteistä eläkevakuutusliikettä hoitamalla lakisääteisen eläketurvan toimeenpanoa ja yhtiölle tätä varten

kertyviä varoja vakuutusten käsittämät edut turvaavalla tavalla. Käsillä oleva hallituksen esitys perustuu hallituksen vuonna 2013 tekemiin päätöksiin rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta. Esityksen mukaan työeläkevakuutusyhtiön tytäryhtiönä olevalle osakeyhtiölle sallittaisiin vieraan pääoman käyttö erikseen määritellyin ehdoin. Hallituksen esityksestä ei käy ilmi, millä tavoin ehdotetut muutokset edistäisivät

työeläkevakuutusyhtiöiden tarkoitusta ja tavoitetta.

Esityksen perustelujen mukaan ehdotetun muutoksen tavoitteena on lisätä vuokra-asuntotuotantoa. Tällä toimella arvioidaan saavutettavan vuokra-asuntotuotantoon noin 100—200 asunnon lisäys vuosittain. Tämänhetkinen asuntomarkkinoiden tilanne käytännössä ohjaa toimijoita siihen, että ehdotuksen mukaista mahdollisuutta käytettäisiin nimenomaan vuokra-asuntorakentamisen hankkeisiin, joskaan ehdotettu säännös itsessään ei takaa, että mahdollinen tuotannon lisäys kohdistuisi nimenomaisesti vuokra-asuntotuotantoon. Talousvaliokunta pitää arvion mukaista asuntojen määrää joka tapauksessa varsin vähäisenä.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty hyvin yhdensuuntaisesti näkemyksiä siitä, että esimerkiksi pääkaupunkiseudun vaikea vuokra-asuntotilanne johtuu ensisijaisesti kaavoitukseen liittyvistä jarruttavista tekijöistä eikä niinkään institutionaalisten tai muiden sijoittajien kiinnostuksen puutteesta vuokra-asuntotuotannon lisäämiseen. Tämän vuoksi asuntomarkkinoiden vääristymien korjaustoimet tulisi kohdistaa ensisijaisesti maankäytön ongelma-kohtiin.

Talousvaliokunta korostaa, että hallituksen esityksen mukaisen tavoitteen saavuttamiseksi tulee ottaa tehokkaampaan käyttöön jo olemassa olevia instrumentteja, muun muassa kiinteistörahastoja, ja sikäli kuin nämä instrumentit pystyisivät vähäisten muutosten jälkeen toimimaan tarkoituksenmukaisemmin, valmistella näitä muutoksia.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on esitetty melko yhdensuuntaisia näkemyksiä ehdotetun säännöksen ajallisen ulottuvuuden vaikutuksesta. Kolmen vuoden määräaika pidettiin lähes poikkeuksetta liian lyhyenä. Valiokunta pitää parempana vähintään viiden vuoden määräaika. Asunto-osakeyhtiön perustamisen, tont-

tien kaavoituksen ja hankinnan sekä rakennuskohteiden käynnistämisen vaatiman ajan asettamat reunaehdot tulevatkin todennäköisesti rajamaan ehdotetun sääntelyn vaikutuksia merkittävästi. Näiden seikkojen valossa talousvaliokunta pitää todennäköisenä, että ehdotetussa muodossaan lainmuutoksella tulisi olemaan jopa arvioitua vähäisempi vaikutus vuokra-asuntotilanteeseen.

Ottaen huomioon, että esityksen kohteena olevalla sektorilla on eläkejärjestelmämme kantavuudelle ja kansantaloudellemme yleisemmin suuri merkitys, olisi päätöksenteon pohjaksi tullut valmistella perusteellisempi vaikutusten arviointi. Nyt ehdotettu muutos ajallisine rajoituksineen voi osoittautua vaikutuksiltaan edellä kuvatuista syistä johtuen vielä ennakoituakin vähäisemmäksi, mutta periaatetasolla muutos on merkittävä: työeläkevakuutusyhtiöiden sijoitustoiminta valjastetaan palvelemaan muuta kuin sen ensisijaista tarkoitusta, joka on huolehtia lakisääteisen eläketurvan toimeenpanosta turvavalla ja tuottavalla tavalla. Nykyisellään tämän tarkoituksen on katsottu parhaiten toteutuvan elinkeinotoimintaan sijoittamisella. Ainoastaan normatiivisesti tarkasteltuna vähäiseltä vaikuttavalla muutoksella voi olla ennakoitua suurempi periaatteellinen merkitys lainsäädännön jatkokehittämisessä.

Kaiken kaikkiaan talousvaliokunta suhtautuu esitykseen varovaisen myönteisesti esittäen kuitenkin, että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaisi huomioon erityisesti ehdotetun sääntelyn ajallisen ulottuvuuden lainmuutoksen tavoitteen toteutumisen kannalta.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta esittää,

että sosiaali- ja terveysvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 2014

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Mauri Pekkarinen /kesk	Eero Lehti /kok
jäs.	Lars Erik Gästgivers /r	Jari Myllykoski /vas
	Teuvo Hakkarainen /ps	Martti Mölsä /ps
	Harri Jaskari /kok	Johanna Ojala-Niemelä /sd
	Antti Kaikkonen /kesk	Arto Pirttilahti /kesk
	Johanna Karimäki /vihr (osittain)	Kaj Turunen /ps (osittain)
	Pia Kauma /kok	Harry Wallin /sd.
	Jukka Kärnä /sd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller.